UNIVERSITY OF HELSINKI

https://helda.helsinki.fi

Yhteistyötä ja tekoälykavereita – Tulevaisuustaajuus-työpajassa visioitiin tietopalveluja vuoteen 2050

Hilska-Keinänen, Katja; Holopainen, Mika

2021-10
Tietoasiantuntijat
http://hdl.handle.net/10138/335216
Hilska-Keinänen, K & Holopainen, M 2021, 'Yhteistyötä ja tekoälykavereita – Tulevaisuustaajuus-työpajassa visioitiin tietopalveluja vuoteen 2050', Tietoasiantuntija, Nro 4, Sivut 14-15.

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository. https://helda.helsinki.fi
This is an electronic reprint of the original article.
This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.
Please cite the original version.

Yhteistyötä ja tekoälykavereita –

Tulevaisuustaajuus-työpajassa visioitiin tietopalveluja vuoteen 2050

Tulevaisuus ei tule, se tehdään. Jos emme itse ole sitä tekemässä, sen tekee joku muu. Tietopalveluala on ollut myllerryksessä jo vuosikymmenten ajan. Tietotyötä haastavat tietokantojen kehittyminen ja hakukoneiden tehostuminen, digitalisaatio, julkaisujen ja datan määrän kasvu, tekoälyn nousu ja arkipäiväistyminen, avoimen tieteen tuomat mahdollisuudet sekä tiedonhallintataitojen kasvu.

TEKSTI: KATJA HILSKA-KEINÄNEN JA MIKA HOLOPAINEN

Mitä jos tietoon ei luoteta eikä sen tuotantoa arvosteta? Mitä jos lukutaito todetaan tarpeettomaksi? Tällaisia ajatuksia harvoin esitetään tietopalveluiden toimintasuunnitelmissa. Alan tulevaisuuden näkemiseksi ja tekemiseksi onkin hyvä esittää rohkeita kyseenalaistuksia kollegoiden kesken.

Aikamatka vuoteen 2050

Tietoasiantuntijoille järjestetyssä Tulevaisuustaajuus-työpajassa ajatukset suunnattiin vuoteen 2050: millaisen tulevaisuuden pystymme kuvittelemaan 30 vuoden päähän?

SITRA:ssa kehitetyn työpajan metodi on hyvin konseptoitu ja vaiheistettu. Se nostaa ajatukset ilmaan, rohkaisee ajattelemaan ja kuvittelemaan - ja vaatii vasta sen jälkeen konkretiaa. Tulevaisuustaajuudelle virittäytyminen rohkaisee ihmisiä ajattelemaan tulevaisuutta ennakkoluulottomasti, nykyisistä rajoitteista piittaamatta. Omasta arjesta käsin on vaikeaa nähdä mahdollisuuksia, joita vuosikymmenten päässä siintävä aika tarjoaa.

Vaikka tulevaisuuden kuvittelua on harjoitettu tieteiskirjallisuudessa yli sata vuotta, arjessa tämän taidemuodon mahdollisuudet jäävät käyttämättä. Siksi ajattelun haastaminen on keskeinen osa tulevaisuustyöpajaa.

Työpajaan osallistui joukko kokeneita tietoasiantuntijoita, joiden työkokemus vaihteli muutamasta vuodesta yli kolmeenkymmeneen. Taustaorganisaatiot kattoivat kirjastosektorin toimijoita tutkimuslaitoksista, muista erikoiskirjastoista ja yliopistokirjastosta. Vetäjä oli käynyt SITRAn Tulevaisuustaajuus-koulutuksen ja työpajan onnistumisen varmisti fasilitaattori.

Vetäjä oli käynyt SITRAn Tulevaisuustaajuus-koulutuksen, ja työpajan onnistumisen varmisti fasilitaattori.

Taustaorganisaatiot kattoivat kirjastosektorin toimijoita tutkimuslaitoksista, muista erikoiskirjastoista ja yliopistokirjastosta.

Vaikka katse suunnattiin kauas tulevaisuuteen, kukaan osallistujista ei vedonnut siihen, että on silloin eläkkeellä. Tulevaisuuteen katsoessa mahdollisia maailmoja luodaan myös uusille sukupolville.

Tietoa tarjolle ymmärrettävästi ja yhteistyössä

Työpajan intro-osuudessa osallistujat vapautuivat ideoimaan tulevaisuutta rohkeasti. Liian lähelle katsottuna monet asiat tuntuvat mahdottomilta, mutta

Mikä Tulevaisuustaajuus?

Sitran Tulevaisuustaajuus-työpaja on noin kolmen tunnin mittainen työpaja kaikille tulevaisuuteen vaikuttamisesta kiinnostuneille. Työpajan tavoiteena on lisätä ihmisten kykyyä kuvitella erilaisia tulevaisuuksia ja toimia toivotun tulevaisuuden toteutumiseksi.

Työpaja koostuu introvaiheesta, jota vetäjä voi lämmitellä osallistujien keskuudessa jo ennen varsinaista työpaja-aikaa orientoivilla tehtävillä ja materiaaleilla. Haasta-vaiheessa kysytään "Mitä jos?" -kysymyksiä ja Kuvittele-vaiheessa katsotaan tulevaisuuteen rohkeasti. Työpajan päättävä Toimi-vaihe pyrkii tuomaan kuvitelmat osaksi todellista tekemistä.

Työpajan tueksi on Sitran sivuilla tarjolla runsaasti materiaalia: taustamateriaalia, työpajaan orientoivaa materiaalia että askel askeleelta etenevä työpajan vetäjän käsikirja, jonka tuella periaatteessa kuka tahansa voi tarttua tähän haasteeseen.

Lisätietoa: www.sitra.fi/hankkeet/tulevaisuustaajuus

Lähde: Vaikuta tulevaisuuteen - Haasta, kuvittele ja toimi. Tammikuu 2021. Sitran selvityksiä 174.

Miten voimme edetä, jotta pääsemme kohti toivottua tulevaisuutta? Tällaisia olivat esimerkiksi demokratiakasvatus, avoimen tieteen edistäminen, empatiataitojen opettaminen sekä lainsäädäntöaloitteiden joukkoistaminen.

etäisyys vuoteen 2050 auttoi levittämään mielikuvituksen siivet.

Työpajan herkullisin osuus on Mitä jos? -kysymykset, joilla aktivoidaan osallistujat pohtimaan tulevaisuuden tuomia mullistuksia. Esimerkiksi ”Mitä jos tekoäly korvaa kirjastoihmiset?” -kysymys vaatii osallistujilta kanttia keskustella haasteista ja mahdollisuuksista.

Seuraavaksi ideoitiin tulevaisuuden työtä kuvaavia visiolauseita, joista iskeväksi muotoutui esimerkiksi ”Kaikki tieto kaikille ymmärrettävästi, tunteella ja yhteistyössä”.

Työpaja sulkeutui ajatuksiin siitä, miten voimme edetä, jotta pääsemme kohti toivottua tulevaisuutta. Tällaisia olivat esimerkiksi demokratiakasvatus, avoimen tieteen edistäminen, empatiataitojen opettaminen sekä lainsäädäntöaloitteiden joukkoistaminen.

Työpajan anti tuntui tyydyttävän kaikkia osallistujia. Ajatukset olivat virittyneet aidosti tulevaisuuden taajuudelle ja ainakin hetkeksi oli irtauduttu oman arkityön realiteeteista. Työpajan aikana käytiin myös vilkasta keskustelua ja saatiin uusia näkökulmia ja visioita, jotka jäivät sopivasti kuplimaan mieleen myös tilaisuuden jälkeen. ■

Katja Hilska-Keinänen Suomen ympäristökeskuksen tietopalvelun ryhmäpäällikkö ja LUT-yliopiston tietojohtamisen opiskelija. Katja on myös Tietojohtaminen ry:n hallituksen jäsen.

Kuva: Kristian Keinänen

Kuva: Jussi Männistö

Mika Holopainen toimii tietoasiantuntijana Helsingin yliopiston kirjastossa.

YHDISTYKSEN KUULUMISIA

Tietojohtaminen ry

Vaikuta, verkostoidu ja kasva!

Kesä on kääntynyt syksyyn ja samalla katse jo seuraavaan vuoteen. Heti syyskauden aluksi kokoonnuimme jäsenistön kanssa pohtimaan Tietojohtaminen ry:n strategiaa vuosille 2022–2025. Aiemman strategian tarkastaminen on paikallaan, koska olemme saaneet hyvin maaliin vuosien 2018–2021 strategian. Sen tavoitteena oli saada yhdistyksen rakenteet, talous ja viestintä kuntoon sekä tuottaa aktiivisesti alan kursseja. Kiitos hallitus ja jäsenistö erinomaisesta panostuksestanne ja tuestanne.

Nyt otamme seuraavan askeleen. Haluamme tehdä tietojohtamisen ja yhdistyksemme laajemmin näkyväksi yhteiskunnassa. Se merkitsee vaikuttamista monin keinoin, kuten lausunnoin, osallistumalla aktiivisesti alan työryhmiin ja verkottumalla tietojohtamisen muiden verkostojen kanssa. Haluamme kasvattaa myös henkilö- ja yhteisöjäsenien määrää, jotta saamme enemmän voimaa taaksemme. Haluan korostaa, että Tietojohtaminen ry:n jäsenistö kattaa monia tietoasiantuntijuuden ammatteja aina tietojohtajista tietoasiantuntijoihin, data-analyytikkoja, tutkijoita jne.

Huomaa, että nyt kannattaa tuoda uusi yhteisöjäsen yhdistykseemme. Yhteisöjäsen saa loppuvuoden ilmaiseksi ja sinä kiitokseksi loppuvuoden koulutukset, joihin muuten kannattaa tutustua sivustollamme www.tietojohtaminen.com.

Tarmokasta syksyä kaikille,
ollaan yhteyksissä.

Reija Helenius
Tietojohtaminen ry:n hallituksen puheenjohtaja 2020–2021

